

Nationen | #Motkultur

Kronikk (/hva/kronikk/)

([https://www.nationen.no/?](https://www.nationen.no/?utm_source=Nationen.no&utm_medium=Motkult)

Ny fôrproduksjon – utm_source=Nationen.no&utm_medium=Motkult

Norsk akvakultur har vokst fra en sped start med regnbueørret på 1950-tallet til å bli en av landets viktigste eksportnæringer. Norge er i dag ledende innen produksjon av atlantisk laks med over halvparten av verdensproduksjonen.

Vekstnæring: For å håndtere den ventede veksten må det tas strategiske grep for å sikre bærekraft, skriver forfatterne av kronikken.
Foto: Mostphotos

👤 Bjørn Eidem og Anders M. Melås (/av/Bjørn Eidem og Anders M. Melås/)

Ruralis – Institutt for rural- og regionalforskning

Publisert: 17.01.22, 15:00

Dette er et debattinnlegg. Teksten står for skribentens regning. Vil du delta i debatten, kan du sende ditt innlegg til Nationen **her** (<mailto:debatt@nationen.no>)

Samlet norsk akvakultur utgjør imidlertid bare 1,7 prosent av verdens produksjonsvolum. Laksoppdrett har de siste åra vært en svært lønnsom bransje, og er i verdi en av de største produksjonene innen global akvakultur.

Rekeoppdrett er imidlertid større både i totalverdi og volum. Det gjelder også asiatisk karpeoppdrett dersom man ser de ulike karpeartene samlet.

Les også: Mengden omega 3 i oppdrettslaks er halvert (<https://www.nationen.no/nyhet/mengden-omega-3-i-oppdrettslaks-er-halvert/>)

NY omtaler akvakultur som verdens raskest voksende matproduksjon. Rundt 1980 skjedde det teknologiske og kommersielle gjennombrudd i mange land og produksjoner samtidig.

Nationen | #Motkultur
(<https://www.nationen.no/>)

Tida falt sammen med at overbeskatning av fiskebestander i tradisjonelt fiskeri mange steder ble akutt og det oppsto en bevissthet om å sele vekst og næringsstoffforvaltning og nødvendigheten av begrensning og aktiv fiskeriforvaltning.

utm_source=Nationen.no&utm_medium=Motkult

”

"Vi mener at det trengs en strategi for å sikre både økt bærekraftig norsk produksjon og bærekraftig import av fôr."

Dersom vi ser bort fra egg, meieriprodukter utgjør villfiske og akvakultur i 2019 henholdsvis 13 og 11 prosent av global animalsk humanernæring. Kylling/ fjærfe dekker cirka en tredel, og gris og sjømat cirka en firedel hver. Akvakultur øker gradvis sin andel av totalen.

Et viktig argument for økt akvakulturproduksjon ligger i behovet for mer balansert og allsidig kosthold og inntak av næringsstoffer, både i fattige og rike land. Og det er økende etterspørsel etter sjømat.

Les også: Kommunen har rett til å kreve utslippsfrie oppdrettsanlegg

(<https://www.nationen.no/motkultur/kronikk/kommunen-har-rett-til-a-kreve-utslippsfrie-oppdrettsanlegg/>)

På tilbudssida er det noen utfordringer. Lakselus og fiskesykdommer er et velkjent problem i vårt land. Forurensing og uheldig påvirkning av økosystemer er en utfordring i alle land som driver akvakultur. For å håndtere den ventede veksten må det tas strategiske grep for å sikre bærekraft.

Vi mener at det trengs en strategi for å sikre både økt bærekraftig norsk produksjon og bærekraftig import av fôr. Det trengs også fortgang i arbeidet med å skape internasjonal oppslutning om bærekraftkriterier innen akvakultur og fôrproduksjon, både gjennom sertifisering, samarbeid mellom offentlig og privat sektor og mer omfattende system for oppfølging og kontroll.

En del av løsningen som kan gi ny bærekraftig vekst i akvakultur ligger i utvikling av ny teknologi som kan supplere den strukturen vi kjenner.

Vi ser at kommersielle aktører i næringa satser i flere retninger: Store havmerder kan bidra til å løse forurensningsproblematikk gjennom blant annet økte spreddeareal. Landbasert oppdrett med Resirkulerende akvakultur-system (RAS), kan bidra til kontroll med smitte, sykdommer og parasitter og mer effektiv fôrutnyttelse.

Les også: Skattlegging av norsk havbruksnæring (<https://www.nationen.no/motkultur/debatt/skattlegging-av-norsk-havbruksnaering/>)

I mange land eksperimenteres det med gjenskapning av lukkede økosystemer der også næringsstoffene i produksjonen resirkuleres. Stikkord her er vertikalt landbruk, «bioponics», «aquaponics» og bioflock-basert næring.

Både i dagens akvakulturteknologi og i de nye teknologiene som beskrives over er det nødvendig med ny fôrteknologi. Dagens produksjon av fôrråvarer krever dels store arealer, bruker mye grunnvann, krever mye gjødsel, kjemiske plantevernmidler og dessuten interkontinental transport.

Mer vekst i fôra akvakulturproduksjon forutsetter nye råvarekilder som kan supplere dagens produksjon og bære en stor del av framtidens vekst. Vi tror at neste fase i fôrutviklinga vil være etter nye kriterier; kortreist, lavt klimaauflykk og med nye, tidligere ubekjente og utnyttede produktive arealer.

Den sittende regjeringa har høye ambisjoner for å utnytte arealene bedre og akvakultur spesielt. Helt nytt er den uttrykte ambisjonen om å bredde ut akvakultur i Norge, i tillegg til laks og regnbueørret.

Regjeringa vil komme i gang med mer «forskning og næringsaktivitet knyttet til tang og tare og nye marine ressurser». Og ikke minst «Avklare og forbedre rammebetingelser for ferskvannsoppdrett».

Dett kan åpne nye perspektiver, for globalt finner 70 prosent av akvakultur sted i ferskvann. Selv vår nest største oppdrettsart, regnbueørreten, produseres nesten 80 prosent i ferskvann, på verdensbasis.

Men det mest konkrete og spennende i Hurdalsplattformen er allikevel at regjeringa vil «Stimulere til økt bærekraft gjennom et eget program for produksjon av bærekraftig fôr basert på norske ressurser, sette mål om at alt fôr til havbruksnæringen skal være fra bærekraftige kilder innen 2030».

Men det er kort vei til 2030 og vi mangler mye av den kunnskapen som trengs for å nå dette målet. Eksempelvis mangler vi omforente kriterier for hva bærekraft betyr i fôrproduksjon, sertifiseringsordninger og konkrete industrielle strategier. Vi vet at næringsutvikling og industrireiseing er honnørord både i Arbeiderpartiet og Senterpartiet, så den nye regjeringa har et godt utgangspunkt.

Men det haster med et konkret veikart for det arbeidet som ligger foran oss.

Emneord til denne artikkelen

Motkultur: Mat og jordbruk (/om/Motkultur: Mat og jordbruk/)

Del

Har du noe på hjertet?

Debatt (/hva/debatt/)

Hvem bør bonden sammenlignes med?

I lang tid har man kun målt bondens inntektsutvikling og ikke nivå.

Krever løft: Svært mange bønder lever langt under fattigdomsgrensen, skriver Ola Berthling Lie-Husby. Foto: Privat

👤 Ola Berthling Lie-Husby (/av/Ola Berthling Lie-Husby/)

Bondeopprøret

Publisert: 18.01.22, 14:00

Dette er et debattinnlegg. Teksten står for skribentens regning. Vil du delta i debatten, kan du sende ditt innlegg til Nationen her (<mailto:debatt@nationen.no>).

Hurdalsplattformen sier at bonden skal måles på nivå og at inntetsgapet skal tettes, da kommer kanskje spørsmålet hvilket nivå?

Vi i Bondeopprøret, Bondelaget, Småbrukarlaget med flere mener naturligvis at vi skal sammenlignes med gjennomsnittet blant norske lønnsmotagere (585.000 kroner).

Les også: Egenkapital i jordbruket (<https://www.nationen.no/motkultur/debatt/egenkapital-i-jordbruket/>)

Det snittet representerer både lavtlønnsgrupper og høytlønnsgrupper, altså alle samfunnslag.

Dette med å representere et snitt som innehar store variasjoner er noe bonden definitivt kan kjenne seg igjen i. Bonden er eier, styreleder, daglig leder og utførende arbeider som må kunne mange håndverk.

Det er kompliserte biologiske prosesser som krever mye kunnskap på mange fagområder. Bønder er kjent for å være stabil og hardtarbeidene arbeidskraft, men det ligger også betydelig fagkompetanse bak enhver bonde.

Les også: Samhold i næringa (<https://www.nationen.no/motkultur/kronikk/samhold-i-naeringa/>)

 MENY
 LOGG INN
 Riktinget har sagt at bondens inntekt skal sammenlignes med lønnsmotagerne sin inntekt. Med det premisset så må vi forholde oss til det, og da er det som sagt gitt at vi representerer et snitt blant lønnsmotagerne og ergo må vi sammenligne oss med snittet.

Etter forrige opptrapp i ny forproduksjon brukte vi [\(https://www.nationen.no/\)](https://www.nationen.no/) som sammenligningsgrunnlag. Dette har man gått bort ifra, og det er ikke rart med tanke på at vi har veldig lite industri igjen og dessuten har vi mye av industriarbeid som er utvirket inn i agost og september. Vi kan ha fått de samme lønnsnivåene som i industrien nede på grunn av lave tariffen for utenlandsk arbeidskraft.

Les også: Om å gjete bønder (<https://www.nationen.no/motkultur/kommentar/om-a-gjete-bonder/>)

Dersom man mot sunn fornuft skulle velge å sammenligne bonden med "industriarbeideren", så vil man komme i en situasjon der vi vil kunne få rekrutteringsproblemer da mange med høyere utdanning vil gå ned i lønn ved å overta et gårdsbruk.

Vi må også huske på at bondeyrket er et turnusyrke. Det innebærer mye helg, natt og kveldsarbeid, samt et stort ansvar og risiko. Her satser man alt på ett kort, både hus og heim blir inlemmet i gårdsdriften. Man tar altså en betydelig personlig risiko ved å investere og satse på ei fremtid som gårdbruker.

For at fremtidsbonden skal ville ta denne risikoen må det være en økonomisk oppside som gjør det økonomisk interessant å være bonde! Uten denne oppsiden og tryggheten i å ha en levelig økonomi som matprodusent, vil vi få færre bønder og lavere selvforsyning.

Les også: Bondeopprøret slår alarm: Ber Borch om nye forhandlinger raskt

(<https://www.nationen.no/landbruk/bondeopproret-slar-alarm-ber-borch-om-nye-forhandlinger-raskt/>)

Så vil noen kunne si, men bonden er selvstendig næringsdrivende og således ansvarlig for egen inntekt. Dette er en til en viss grad riktig, vi presiserer at vi her snakker om snittall, og at med dagens system opererer vi et i et fritt marked på kostnadssiden mens inntektsiden er regulert.

Vi er avhengige av rammebetingelser som gjør det mulig å ha ei inntekt som snittet i samfunnet! Det har vi ikke per dags dato, og svært mange bønder lever langt under fattigdomsgrensen.

Les også: Nye tall, ny bonde (<https://www.nationen.no/motkultur/kommentar/nye-tall-ny-bonde/>)

Vi må erkjenne at landbruk i Norge er og blir ei politisk næring og må således behandles deretter. Vi minner også om at snittinntekta blant selvstendig næringsdrivende er betydelig høyere enn snittinntekta blant lønsmottakere.

Vi vil alltid ha bønder som tjener dårlig og bra, men vi må forholde oss til gjennomsnittet! Fordi det er utfra snittinntekta man legger rammevilkårene for næringa.

Vi kan ikke gå utifra at fremtidens generasjoner vil leve for å være bonde, slik det er per dags dato. Men at fremtidens bonde lever av å være bonde! Da må vi ha ei inntekt som folk flest!

Emneord til denne artikkelen

Motkultur: Mat og jordbruk (/om/Motkultur: Mat og jordbruk/)

MENY

LOGG INN

Nationen | #Motkultur

([https://www.nationen.no/?](https://www.nationen.no/?utm_source=Nationen.no&utm_medium=Motkult)

[utm_source=Nationen.no&utm_medium=Motkult](https://www.nationen.no/?utm_source=Nationen.no&utm_medium=Motkult)

Nationen arbeider etter Vær Varsom-plakatens regler (<http://presse.no/Etisk-regelverk/Vaer-Varsom-plakaten/>) for god presseskikk.